

Kulturmiljøskema

KulturMiljø-metoden: Udpegning og afgrænsning af kulturmiljøer i planlægningen

Forundersøgelse, feltarbejde og konklusion. [Link til download af kulturmiljøskema www.kulturmiljø-metoden.dk](http://www.kulturmiljø-metoden.dk)

Kulturmiljø nr.

Kulturmiljønavn/sted

Kulturmiljøtype (udfyldes til sidst)

Registranter

Dato

A. Forundersøgelse*

1. Topografisk beskrivelse

Natur- og kulturskabt topografi:
Terrænformer, landskabelige hovedtræk

Bakkeø, sø, geest, flader, lavninger, ådale, marsk mv. samt den landskabelige udviklings hovedtræk.

Placering i landskabet

2. Kulturhistorisk beskrivelse

Kulturhistoriske hovedtræk

Stedets historie.

Historisk byplan/bebyggelsesstruktur

Oprindelig byplan, fx middelalderby, landsby, stationsby, forstad, rekreative områder m.m.

Udviklingshistorie/tidsepoker

Stedets historiske udviklingsfaser. Fx forhistorisk tid, middelalder og renæssance, landbrugsreformernes tid, industrialisering og andelstid, velfærdssamfundet.

Tema – kortlægningstemaer

Fx erhverv (jordbrug, kystbaserede næringer, industri), infrastruktur, rekreation, befæstningsanlæg mv.

Tematisk sammenhæng med

Fx sammenlignelige miljøer i området/regionen.

Bygningshistorie – funktion og bevaringsværdi (SAVE)

Bygninger med betydning for den bebyggede struktur, fx herregårde, industrialanlæg, skoler, forsamlingshuse, kirker, andelsbygninger mv.
Beskriv og vedlæg kort over bevaringsværdige bygninger.

Natur- og kulturskabt topografi:**Elementer og mønstre**

Arealanvendelse som marker, skove, vådområder, grusgrave, infrastruktur og tekniske anlæg (broer, jernbaner, vadested). Placering i forhold til ressourceområde.

2. Kulturhistorisk analyse**Byrums-, vej- og matrikelstruktur***

De kulturhistoriske spor; matrikler og ejerlav, gadeforløb, bygge-linjer, grønne strukturer, vejbelægninger. Bystrukturen med torve og pladsers placering, der viser en oprindelig funktion og en historisk udvikling.

3. Arkitektonisk visuel og rumlig analyse**Dominerende bygninger og anlæg**

Fx kirketårn, hovedbygning på en herregård, højhuse, fabrik, andels-anlæg, lagerbygning, møller, siloer, master mv. som kontrast til det omgivende miljø.

Rumskabende bebyggelse og elementer

Placering er vigtig for rumdannelse, struktur- og bebyggelsesforløb. Fx bygninger, anlæg, siloer, tårne, træer, hegn/mure, diger mv.

Rumlige relationer og målforhold

Hvordan de forskellige rumdannelse som gadeforløb, torve-dannelse, grønne rum mv. relaterer sig til byrummet på arkitektoniske størrelser, menneskelige mål og sammenhænge. Noter: Åbninger, stigninger, grænser, akseretninger, byggelinjer, bebyggelseshøjder, facadeforløb, bygningselementer, belægning og grønne strukturer.

Overgange og grænser

Mellem bebyggelser, og overgange til landskab. Eventuelle brud/skel i bymønster mv.

Kig og udsigter

Stedet besigtiges inde- og udefra. Beskriv sigtelinjer, ind- og udkig og visuelle barrierer, som fx kig mellem huse ud til det åbne land og visuelle elementer, som spærrer for ind- og udkig.

*Anvend: luftfoto med matrikler/ejerlav.

4. Foreløbig vurdering af kulturmiljøets bærende bevaringsværdi

Stor skala – miljøets dominerende træk

Fremtrædende og strukturerende rumlige sammenhænge i byen/ bebyggelsen/anlægget – eller sammenhænge mellem disse og deres omgivelser. Fx stedets placering i landskabet; bevaret gadenet, byens historiske silhuet og særkende (højhuse, siloer, tårne mv.), synlige strukturer som matrikel-, ejerlavs- eller sognestruktur.

Mellem skala – bebyggelsesmønster*

De kulturhistoriske spor; matrikler og ejerlav, gadeforløb, byggelinjer, grønne strukturer, vejbelægninger. Bystrukturen med torve og pladsers placering, der viser en oprindelig funktion og en historisk udvikling.

Lille skala – elementer i bebyggelsen

Interessante detaljer i byrummet/helheden, som kan understrege kulturhistoriske og rumlige sammenhænge på et detaljeret niveau. Fx markante snit i byen, gaderum, enkelte husrækker, torve, grønne rum, alléer, bestemte bygningstyper eller facadeudformninger, fortidsminder, parkanlæg, kirke og kirkegård, gærder og belægninger.

5. Fysisk planlægning – sårbarhed og udviklingsmuligheder

Tilstand

Vedligeholdelsestilstand på bygnings-, by- og landskabsniveau.

Ændringer af arkitektur og byggeskik

Ændringer af den oprindelige bygningsarkitektur og byggeskik, bygningsskala, materialevalg, bygningsplacering samt bebyggelsesstrukturer kan svække bygningens og bebyggelsesstrukturens arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter samt opfattelsen af kulturmiljøet.

Veje, tekniske anlæg og terrænændringer

Ændringer af infrastrukturen kan svække eller styrke den historiske struktur og fortælling, fx belægninger, trafikdæmpende foranstaltninger, veje og terrænreguleringer.

Sårbare udviklingsområder

Steder med kvaliteter, der er sårbare over for ændringer. Områder, hvor udviklingen bør tage udgangspunkt i stedets historiske struktur, arkitektur og kvaliteter for at understøtte kulturmiljøets bærende fortælling og bevaringsværdier.

Potentielle udviklingsområder

Områder i tilknytning til kulturmiljøet, der ikke er sårbare overfor ny udvikling, fx boligområde, erhvervsområde, fritidsanlæg, rekreative områder mv.

6. Foreløbig afgrænsning af kulturmiljø på kort

Afgrænsning på kort

Markerer på et luftfoto en foreløbig afgrænsning. Vedlæg kort.

*Anvend: luftfoto med matrikler/ejerlav.

C. Konklusion*

1. Vurdering af miljøet – prioriteringskriterier

☐	Unikt /Sjældent	☐	Sammenhæng med naturgrundlaget	☐	Identitetsværdi	
☐	Bevaringstilstand – funktion	☐	Repræsentativt	☐	Homogent	
☐	Egnsspecifik	☐	Historisk kildeværdi	☐	Diversitet	
☐	Oplevelsesværdi	☐	Æstetisk værdi	☐	Fortælle værdi	
<u>Sæt kryds</u>					☐	Autentisk

2. Kulturhistorisk beskrivelse

Kulturmiljøets bærende fortælling og bevaringsværdier

Sammenfat miljøets landskabelige, historiske og arkitektoniske kvaliteter til en kort beskrivelse af miljøets samlede bærende fortælling og bevaringsværdier

Værdisætning af miljøet i forhold til andre miljøer af samme type

Vurdér miljøets lokale, regionale eller nationale betydning i forhold til høj, middel eller lav værdi og sæt kryds. Vælg hvilken værdisætning et miljø skal have for at blive udpeget som kulturmiljø.

Sjælden/ Repræsentativ	National	Regional	Lokal
Prioritet			
Høj			
Middel			
Lav			

Udpegning til kulturmiljø

☐	Ja	☐	Nej	☐	Overvej
--------------------------	----	--------------------------	-----	--------------------------	---------

Sæt kryds

3. Anbefalinger til fremtidig planlægning

Restaurering eller omdannelse af bygninger og bebyggede strukturer

Kommuneplanlægning/Lokalplanlægning

Formidling til ejere/ borgere/ turister/ erhvervsliv

Offentlig adgang

Andre anbefalinger

Mål og behov for tiltag

--

*Vurdering, værdisætning, udpegning, anbefalinger og afgrænsning på kort. Redskaber: Data fra fase A og B, kortmateriale, fotos, internetadgang, kort at tegne afgrænsning på.

4. Afgrænsning af kulturmiljøet

Kulturmiljøtype(r)

Byer og boligkvarterer samt anlæg fra middelalderen op til i dag, samt fortidsminder: fx andelsby, villakvarter, karréer, hoved- og herregårde, slotsanlæg, infrastrukturelt anlæg, havne- og ladepladser, kirkeby, købstad, landsby, marsklandsby, offentlige institutioner, plantager, rekreation, skipperby, stationsby, udskiftningslandsby, husmandskolonier, jagt- og fangstområder, industrialanlæg, militære anlæg, fortidsminder etc.

Afgrænsningsprincip og redskaber, vælg:

1. Afgrænsning af kulturmiljø *med* omgivelser, dvs. administrativ afgrænsning efter ejerlav og/eller matrikler: Fx landsby, hoved- og herregård, fortidsminde, slotsanlæg, marsklandsby, rekreation, udskiftningslandsby, husmandskoloni, jagt- og fangst områder, kirkeby, offentlige institutioner.

2. Afgrænsning af kulturmiljø *uden* omgivelser, efter funktion/ brug, dvs. tæt afgrænsning. Fx andelsby, by- og boligkvarter, villakvarter, karréer, stationsby, skipperby, infrastrukturelt anlæg (fx diger og sluser mv.), militæranlæg og industrialanlæg, havne- og ladepladser, købstad, offentlige institutioner.

(Ét kulturmiljø kan rumme flere fortællinger og derfor være afgrænset både *med* og *uden* omgivelser).

3. Ekstra redskaber til afgrænsning; Vurder og vælg efter besigtigelse, og ud fra kort og fotos.

Afgrænsningsprincip – Sæt et eller to krydser:

1. Kulturmiljø *med* omgivelser
Administrativ afgrænsning

2. Kulturmiljø *uden* omgivelser
Funktion/tæt afgrænsning

3. Redskaber til afgrænsning – Sæt kryds:

Topografi – kultur- eller naturskabt, kote og landskabstype

Ind- og udkig, væsentlige for oplevelsen og beskyttelsen af miljøet inde- og udefra

Bebyggelsesstruktur

Barrierer, fysiske elementer som anvendes til begrænsning af et miljøes omfang

Retningslinjer fra kommuneplan, fx kirkeomgivelser, strandbeskyttelse, etc.

Bufferzone, anfør antal meter, se vejledende skema nedenfor

Bufferzone og udstrækning	Bymiljø	Åbent land
Ind- og udkig, udsigter	0–50 meter	0–200 meter
Bebyggelsesstruktur	0–20 meter	0–100 meter

Endelig afgrænsning på kort

Endelig afgrænsning af kulturmiljøet tegnes ind på et kort. Vedlæg kort/link.

Beskrivelse af kulturmiljøets afgrænsning

Beskriv kulturmiljøets geografiske afgrænsning på kortet ud fra verdenshjørner, vejforløb, vejnavne, ejerlav mv. og beskriv de redskaber der er anvendt til yderligere afgrænsning, fx barrierer, udkig og bufferzoner, mv.

Kort over det afgrænsede kulturmiljø

Kort med kameravinkler og fotonumre

Fotoliste med nummer og motiv

Oversigt over kildemateriale